

Veiligheidsnorm overige waterkeringen

Registratienummer: 26.048255

Aan De verenigde vergadering **Datum** 7 oktober 2026

Van D&H **Datum** 23 juni 2026

Onderwerp Veiligheidsnorm overige waterkeringen

Portefeuillehouder: Marjon Verkleij-Lemmers

Voorgesteld besluit

1. De veiligheidsnorm conform IPO-klasse I vast te stellen voor de 125 km aan overige waterkeringen die niet zijn gelegen langs piekbergingen, overeenkomstig met een overschrijdingskansnorm van 1:10 jaar.
2. De veiligheidsnorm conform IPO-klasse III vast te stellen voor de 10 km overige waterkeringen gelegen langs de piekbergingen Nieuwe Driemanspolder en Haarlemmermeer, overeenkomstig met een overschrijdingskansnorm van 1:100 jaar.

Context

Rijnland beheert ongeveer 1224 km niet-primaire waterkeringen, waarvan 1089 km is opgenomen in de omgevingsverordeningen van de provincies Noord- en Zuid-Holland. Voor deze regionale keringen zijn er vijf veiligheidsnormen: de zogeheten IPO-klassen (zie bijlage 1). De andere 135 km betreffen overige keringen. Vanwege de relatief kleine potentiële gevolgschade bij een doorbraak geldt hiervoor geen provinciale veiligheidsnorm of normeringssystematiek.

Sinds 2005 hanteert Rijnland standaard IPO-klasse III voor de overige keringen, overeenkomstig met het toen genomen besluit voor de regionale keringen om ten minste die veiligheidsnorm aan te houden. Die norm is voor de overige keringen echter nooit formeel vastgesteld. In 2010 draaide de VV het besluit terug om ten minste IPO-klasse III te hanteren voor regionale keringen. Daardoor werden IPO-klasse I en II geïntroduceerd voor de genormeerde regionale keringen in beheer van Rijnland. Voor de overige keringen bleef IPO-klasse III de toegepaste, maar niet vastgestelde norm. De kaart in bijlage 2 toont alle overige keringen van Rijnland en de voorgestelde veiligheidsnorm.

Argumenten

1.1 en 2.1 Een veiligheidsnorm verduidelijkt het kader voor beheer, toetsing en versterking

Rijnland heeft formeel nooit een veiligheidsnorm vastgesteld voor de overige keringen, zoals die wel is opgenomen in de omgevingsverordening voor regionale keringen. Als niet vastgestelde werknorm wordt IPO-klasse III gehanteerd. Dit maakt het onduidelijk welke toetsingsnorm voor deze keringen geldt en aan welke norm deze keringen bij versterking, na afkeur op basis van de werknorm, dienen te voldoen.

1.2 en 2.2 Rijnland is bevoegd om de veiligheidsnormen van overige keringen vast te stellen

Net als regionale keringen zijn de overige keringen opgenomen in de Rijnlandse legger regionale keringen en bijbehorende werkingsgebieden. Hiermee zijn overige keringen juridisch beschermd door de regels in de waterschapsverordening en is de onderhoudsplicht geregeld volgens de onderhoudsverordening. Rijnland heeft alleen nog geen veiligheidsnorm vastgesteld. Voor waterkeringen die niet zijn aangewezen door het Rijk of de provincie, maar alleen door het waterschap zelf in bijvoorbeeld de legger, is het waterschap zelf verantwoordelijk voor het aanwijzen van de veiligheidsnorm. Dit is een bevoegdheid van de VV.

1.3 Een overschrijdingskansnorm van 1:10 jaar past bij het te beschermen belang

Zoals te zien in bijlage 1, staat IPO-klasse I voor een overschrijdingskans van eens in de 10 jaar. Dit betekent dat de kering bestand moet zijn tegen een waterstand die eens per 10 jaar voorkomt. Dit is de minst strenge norm. Deze overschrijdingskansnorm voor regionale keringen geldt bij een relatief kleine potentiële gevolgschade bij falen van de kering (minder dan € 13 miljoen). Alle overige keringen in beheer van Rijnland vallen binnen deze categorie: vaak is de schade vele malen kleiner dan € 13 miljoen, namelijk minder dan € 1 miljoen. Een lagere veiligheidsnorm is theoretisch vrijwel niet mogelijk. In dat geval zou je toetsen aan de dagelijkse omstandigheden of de wateroverlastnorm die als ondergrens geldt voor alle peilscheidingen (iedere waterkering is ook een peilscheiding). Een hogere veiligheidsnorm, zoals IPO-klasse II, zorgt ervoor dat de baten, ofwel de te voorkomen gevolgschade, niet in verhouding staan tot de kosten om aan de norm te voldoen.

1.4 Een overschrijdingskansnorm van 1:10 jaar is kostenefficiënt en circulair

Bij gebrek aan een vastgestelde norm hanteerde Rijnland vanaf de eerste toetsingsronde van de regionale keringen (afgerond in 2012) IPO-klasse III voor de overige keringen. Deze toegepaste, maar niet vastgestelde norm staat echter niet in verhouding tot de mogelijke gevolgen die de norm voorkomt, aangezien de overige keringen een kleiner belang beschermen dan regionale keringen. De werkwijze is daarmee niet circulair: een te hoge normering leidt tot onnodig materiaalgebruik en onnodige maatschappelijke kosten.

1.5 Een overschrijdingskansnorm van 1:10 jaar is toekomstgericht

Het kan zijn dat de provincie, al dan niet naar aanleiding van een advies van Rijnland, (een deel van) de overige keringen in de toekomst wil aanwijzen als regionale kering. In dat geval worden dat IPO-klasse I-keringen, gezien het kleine economische belang dat de keringen beschermen. Door deze keringen nu al als zodanig te normeren, zijn we hierop voorbereid.

2.3 De waterkeringen rondom de piekbergingen zijn ontworpen op basis van een overschrijdingskansnorm van 1:100 jaar

Vanwege de functie van de piekbergingen zijn de eromheen gelegen keringen ontworpen om een waterstand te keren die zich eens per honderd jaar voordoet. Dit is van belang voor het functioneren van de piekbergingen. Het is daarom zaak dat de veiligheidsnorm, waaraan wordt getoetst en versterkt, overeenkomt met de ontwerpnorm van 1:100 jaar en niet met de lagere veiligheidsnorm van 1:10 jaar, welke voor de resterende overige keringen wordt voorgesteld onder het eerste besispunt in deze nota.

Financiën

Er zijn geen directe financiële consequenties. Indirect geldt dat we de overige keringen minder zwaar gaan toetsen en ontwerpen dan sinds 2005 bij Rijnland gangbaar is. Dit bespaart indirect geld doordat de versterkingsopgave afneemt.

Risico's

1.1 Met terugwerkende kracht handelende Rijnland in het verleden niet kosteneffectief

Rijnland heeft de overige keringen in 2012 als IPO-klasse III getoetst en een deel op basis daarvan afgekeurd en versterkt. Door formeel een lagere norm voor deze keringen vast te stellen, zijn de keringen met terugwerkende kracht te robuust versterkt. Het voordeel daarvan is dat eventuele nieuwe versterking van deze keringen langer onnodig is bij een lagere norm.

1.2 Door toenemende waarde in de betreffende polders is de norm op termijn niet langer adequaat

Door ruimtelijke ontwikkelingen kan de economische waarde in een polder stijgen. Daardoor kan het nodig zijn om de veiligheidsnorm voor de waterkering te verhogen. De kosten van eventuele versterking blijven daarmee in balans met de schade die wordt voorkomen als de kering zou falen. Bij de overige keringen is de mogelijke schade meestal beperkt. Daardoor is er doorgaans voldoende ruimte om een toename van enkele miljoenen euro's aan potentiële schade te accepteren zonder dat een hogere veiligheidsnorm nodig is. Als een ruimtelijke ontwikkeling toch leidt tot een noodzakelijke normverhoging, dan leggen we dit per situatie voor aan de VV.

Vervolg

Na vaststelling van het besluit:

- Leggen we de norm vast in de legger regionale waterkeringen.
- Legt D&H een ontwerp-besluit tot wijziging van de legger ter inzage, conform artikel 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). In 2027 stelt de VV dit besluit vast.
- Zal Rijnland de 125 km huidige en eventuele toekomstige overige waterkeringen, met uitzondering van de keringen langs piekbergingen, toetsen volgens IPO-klasse I voor regionale keringen.
- Zal Rijnland de 10 km kering langs de piekberging Haarlemmermeer en Nieuwe Driemanspolder toetsen volgens IPO-klasse III.
- Versterken we de eventueel afgekeurde keringen aan de hand van deze normen.

Bijlage 1: IPO-klassen

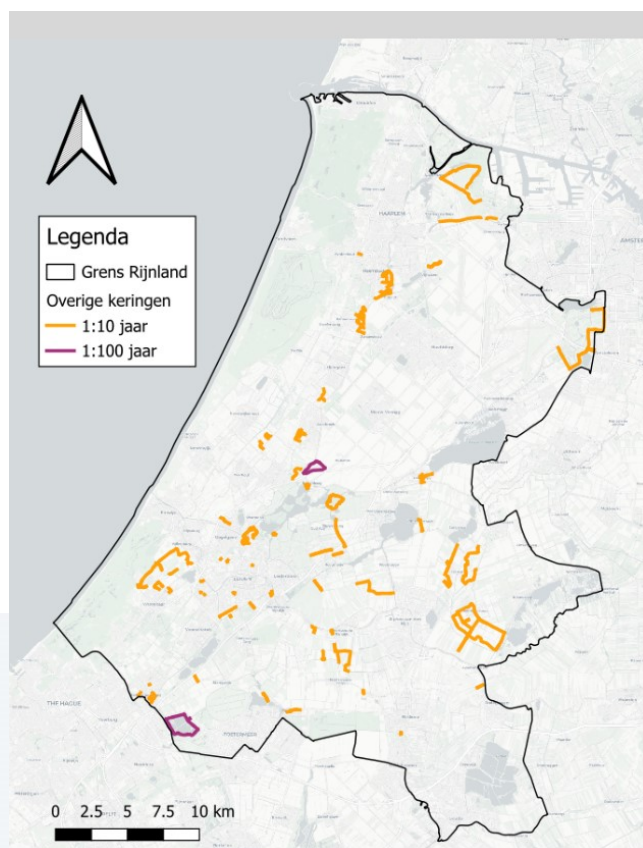
De norm van de regionale keringen is afhankelijk van het belang dat door deze keringen wordt beschermd. Het belang wordt bepaald aan de hand van de gevolgen, mocht de kering falen.

IPO-klasse	Overschrijdingskansnorm	Toelaatbare faalkans	Gevolgschade
I	1:10 jaar	1:50 jaar	Minder dan €13,- miljoen
II	1:30 jaar	1:150 jaar	€13,- miljoen tot €39,- miljoen
III	1:100 jaar	1:500 jaar	€39,- miljoen tot €125,- miljoen
IV	1:300 jaar	1:1500 jaar	€125,- miljoen tot €394, miljoen
V	1:1000 jaar	1:5000 jaar	Meer dan €394,- miljoen

Figuur 1: Veiligheidsnormen regionale keringen. De overschrijdingskansnorm betekent dat de kering een waterstand met een bepaalde kans van voorkomen, bijv. 1:100 jaar, moet kunnen keren zonder te falen. De daaraan gekoppelde toelaatbare faalkans van de kering is vijfmaal kleiner (conform de vigerende IPO-richtlijn ter bepaling van het veiligheidsniveau van boezemkeringen uit 1998)

Bijlage 2: kaart overige keringen

De kaart geeft een overzicht van alle overige keringen zichtbaar inclusief de voorgestelde overschrijdingskansnorm conform het gevraagde besluit.

Figuur 1: Voorstel vast te stellen veiligheidsnormen overige keringen